

نام درس: دنا و دانش ادبی

نام دبیر: غزاله صادق زاده

مبحث: حُسن تعلیل

پایه: هفتم-هشتم

مقطع: متوسطه ۱

حسن تعلیل

حسن تعلیل درواقع آوردن دلیل ادبی برای پدیده ای حقیقی است. یعنی ما برای یک اتفاقی که جنبه ی علمی دارد دلیلی را مطرح کنیم که صرفاً از نظر ادبی زیباست.

به سرو گفت کسی میوه ای نمی آری؟
جواب داد که آزادگان تهی دستند

سرو در ادبیات فارسی نماد آزادی و رها بودن از بند تعلقات دنیایی است. در این جا شاعر دلیل میوه نداشتن سرو را این دانسته که آزاده است و اصلاً به میوه نیازی ندارد! حال آن که از نظر علمی سرودرختی است زینتی و از گونه ای بی محصول.

زلف تو گرفت رنگ ماتم

تا چشم تو ریخت خون عشاق

شاعر در این بیت دلیل سیاهی موی معشوق خود را عزاداری برای عاشقانش عنوان کرده است.

حال آن که دلیل سیاهی مو، علمی است.

سپیده ی ما گلگون است، که دست دشمن در خون است.

دلیل این که لحظه ی طلوع خورشید، آسمان سرخ رنگ است، این است که ما دشمن را شکست داده ایم و در

خون خودش غوطه ور شده است. حال آن که سرخی سپیده دلیل علمی دارد.

حاصل بی حاصلی نبود به جز شرمندگی

بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد

دلیل ادبی این که بیدمجنون خمیده و سر به زیر است این است که از بی حاصلی خود شرمسار است.

بیا که صاف شود این هوای بارانی

تویی بهانه ی آن ابرها که می گریند

دلیل ادبی این که باران می بارد نیامدن توست.

از آن رو آب در چشمم مگر بسیار می آید

چو اندر آب عکس یار خوش تر می شود پیدا

شاعر دلیل ادبی گریه ی خود را این بیان کرده است که تصویر معشوق زیبا در چشمانش زیباتر نقش بندد.

مجمع آموزشی هوشمند خدیجه کبری (س)

www.kksec.org

<https://instagram.com/khadijekobra1368>